

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET
MINISTRY OF FINANCE

Valtiotason arkkitehtuurit -hanke

Valtionhallinnon kokonaisarkkitehtuurin kohdealuejako

Määrittely

1.00

Päiväys 2010-10-15

Tiivistelmä

Tämä dokumentti kuvaa VALTASA-hankkeessa määritellyt valtionhallinnon kokonaisarkkitehtuurin kohdealuejaon periaatteet.

Arkkitehtuurien hallitun kehittämisen mahdollistamiseksi valtionhallinnon toiminnallinen kokonaisuus jaetaan kohdealueisiin. Kullakin kohdealueella on oma arkkitehtuurinsa.

Kohdealuejako tehdään toiminnallisista perusteista siten, että toiminnallisesti yhteenkuuluva kokonaisuus muodostaa kohdealueen. Arkkitehtuurin kohdealuejako ei ole yhdenmukainen valtionhallinnon organisaatorakenteen kanssa. Kohdealueella voi olla useita toimijoita, joista yksi on nimetty vastuutahoksi. Vastuutahon tehtävänä on koordinoita arkkitehtuurin kehittämistä kohdealueella. Arkkitehtuurin kehittäminen on yhteistyötä, johon osallistuvat kaikki alueen toimijat tehtäviensä ja vastuidensa mukaisesti.

Sisällysluettelo

1 Johdanto.....	4
2 Kohdealueet ja konserniarkkitehtuuri	4
3 Kohdealuejaon muodostamisen periaatteet	5
4 Näkökulmia ja lähestymistapoja kohdealuejaon muodostamiseksi.....	6
5 Konserniarkkitehtuuri.....	7
5.1 Yhteiset toiminnot	7
5.2 Tukiprosessit.....	7
5.3 Yhteiset tietovarannot	7
5.4 Yhteiset ICT-palvelut.....	8
6 Valtionhallinnon arkkitehtuurien vastuutahot.....	8
7 Kohdealuejaon muodostaminen	8

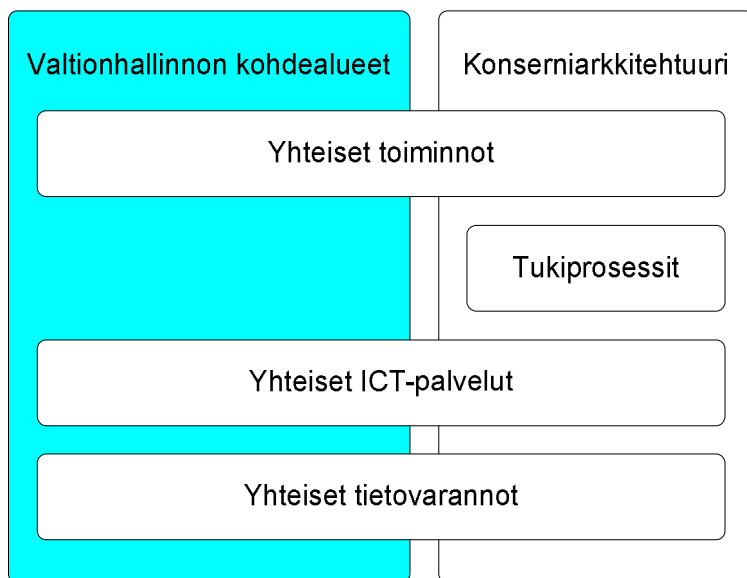
1 Johdanto

Tämä dokumentti kuvaa valtionhallinnon kokonaisarkkitehtuurin kohdealuejaon periaatteet.

Luku 2 kuvaa kohdealueiden ja yhteisen konserniarkkitehtuurin suhdetta. Luku 3 esittelee kohdealueiden muodostamisen periaatteet. Luvussa 4 esitetään näkökulmia ja lähestymistapoja kohdealuejaolle. Luku 5 kuvaa yhteisen konserniarkkitehtuurin, joka sisältää kaikille kohdealueille yhteiset arkkitehtuurin osat. Arkkitehtuurien ylläpidon vastuutusta on kuvattu luvussa 6. Luku 7 kuvaa lyhyesti jatkotoimenpiteet.

2 Kohdealueet ja konserniarkkitehtuuri

Valtionhallinnon arkkitehtuurin kohdealuejako muodostuu toimintaperusteisesti muodostetuista kohdealueista sekä eri kohdealueille yhteisestä konserniarkkitehtuurista. (Kuva1).

Kuva 1. Valtionhallinnon arkkitehtuurin kohdealueet ja konserniarkkitehtuuri

Yhteinen konserniarkkitehtuuri sisältää sellaiset arkkitehtuurin osat, jotka ovat yhteisiä usealle eri kohdealueelle. Yhteinen konserniarkkitehtuuri sisältää yhteiset toiminnot, tukiprosessit, yhteiset ICT-palvelut sekä yhteiset tietovarannot.

Arkkitehtuurien hallitun kehittämisen mahdollistamiseksi valtionhallinnon toiminnallinen kokonaisuus jaetaan kohdealueisiin. Kullakin kohdealueella on oma arkkitehtuurinsa, joka noudattaa valtionhallinnon yhteisen konserniarkkitehtuurin linjauksia ja ohjausta ja hyödyntää sen elementtejä mahdollisimman paljon.

Arkkitehtuurin kohdealuejako ei ole yhdenmukainen valtionhallinnon organisaatorakenteen kanssa. Kohdealueella voi olla useita toimijoita, joista yksi on nimetty vastuutahoksi. Vastuutahon tehtävänä on koordinoida arkkitehtuurin

kehittämistä kohdealueella. Arkkitehtuurin kehittäminen on yhteistyötä, johon osallistuvat kaikki alueen toimijat tehtäviensä ja vastuidensa mukaisesti.

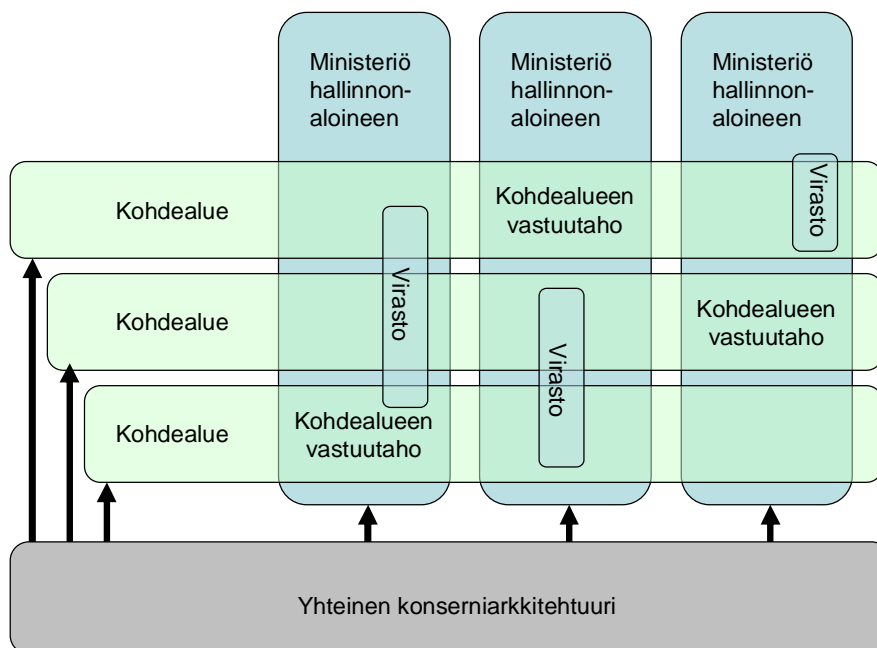
3 Kohdealuejaon muodostamisen periaatteet

Kohdealuejako on tehtävä toiminnallisin perustein siten, että toiminnallisesti yhteenkuuluva kokonaisuus muodostaa kohdealueen. Kohdealuejaon muodostamisen perusteena ovat sekä asiakokonaisuuksien looginen yhteenkuuluvuus että käytännöntason yhteistoiminnan laajuus.

Kun kohdealueet jaetaan toiminnallisin perustein eikä vallitsevan organisaatiojaon mukaisesti, on todennäköisempää, että kehitettävät kokonaisuudet pysyvät yhden kohdearkkitehtuurin sisällä. Toiminnallisella jaolla saavutetaan se etu, että yhden toiminnallisen kokonaisuuden kehittäminen tapahtuu koordinoitusti yhden vastuutahon johdolla.

Käytännössä ei kuitenkaan voitane koskaan millään jaolla saavuttaa täysin sellaista tilannetta, että kaikki toimintaprosessit pysyisivät vain yhden kohdealueen toimijoiden välisinä. Aina on prosesseja, joissa yhdistyy toimintaa useammalta kohdealueelta, ja joita on kehitettävä verkostona yhteistyössä toimien. Tällöin on sovittava, mikä kohdearkkitehtuuri on prosessin pääomistaja, jonka vastuulla ja koordinoimana prosessin arkkitehtuurin kehittäminen tapahtuu yhteistyössä muiden kohdearkkitehtuurien kanssa.

Yksittäisen julkishallinnon organisaation toiminta voi sijoittua kohdealuejaossa yhden kohdealueen sisälle, mutta ehkä yleisempää on, että organisaation toiminnassa yhdistyy osia useammalta kohdealueelta. Silloin julkishallinnon organisaation on oman organisaationsa arkkitehtuuria suunnitellessaan yhdistettävä siinä osia useista eri kohdearkkitehtuureista.

Kuva 2. Periaatekuva valtionhallinnon arkkitehtuurin kohdealuejaosta

Kun kaikki julkishallinnon organisaatiot tekevät omat arkkitehtuurinsa samalla kohdealuejaottelulla, päästään tilanteeseen, jossa eri organisaatiot voivat tehdä (ja niiden on helpompi tehdä) arkkitehtuurinsa kehittämisessä yhteistyötä kunkin kohdealueen muiden toimijoiden kanssa. Tällä tavalla päästään parempaan yhteentömmivuuteen myös alue- ja kuntatasolla eri organisaatioiden välillä. Samalla myös paremmin hahmotetaan tietovarannot ja niiden kehittämistarpeet yhteiseltä kannalta eikä vain kunkin organisaation omista tarpeista lähtien.

Käytännössä siis esim. yksittäinen kunta tai aluehallintovirasto voi jakaa oman kokonaisarkkitehtuurinsa samoihin kohdealueisiin, joihin valtionhallinnon kokonaisarkkitehtuuri on jaettu. Kaikkia kohdealueita ei kuitenkaan välttämättä tarvita, esimerkiksi ulkopoliittikan toiminnallinen kokonaisuus on kunnissa ja AVI:ssa tarpeeton.

Organisaatioiden rakenteesta erillinen arkkitehtuurien kohdealuejako palvelee hyvin niissä tilanteissa, joissa organisaatioiden rakenteet muuttuvat.

4 Näkökulmia ja lähestymistapoja kohdealuejaon muodostamiseksi

Näkökulmia ja lähtökohtia kohdealuejaon pohtimiselle ovat esim.

- valtiolle kuuluvien tehtävien perusteella valtionhallinnon ydintoiminnoista kootut toiminnalliset kokonaisuudet
- nykyinen ministeriöjako nykyisine hallinnonaloineen
- em. jakoja lukuisampi joukko pienempiä tehtäväkokonaisuuksia
- nykyistä hallinnonalajakoa selvästi suuremmat tehtäväkokonaisuudet
- aluehallinnon uudistamisen yhteydessä AVI:issa ja ELY:ssä tehtyjen ydinprosessin mukainen jako (siitä laajentaen)
- asiakaslähtöinen jako kansalaisia, yrityksiä ja hallintoa palvelemaan toimintaan
- valtion toiminnan hahmottaminen ylätasoin prosesseina, jolloin kullakin tällaisella prosessilla olisi oma kohdearkkitehtuurinsa.

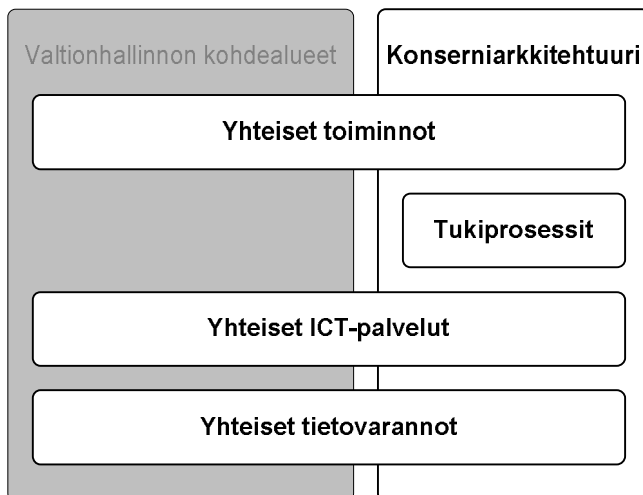
Jotkut asiakokonaisuudet liittyvät useaan eri kohdealueeseen. Esimerkiksi metsiä voidaan tarkastella sekä luonnonvaroina tai ympäristön näkökulmasta, ja toisaalta metsät liittyvät myös metsäteollisuuden kautta elinkeinotoimintaan. Kohdealueiden arkkitehtuurien suunnittelussa tulee tiedostaa tämäntyyppiset yhteydet eri kohdealueiden välillä.

Kuhunkin kohdealueeseen voi sisältyä usean eri organisaation vastuulla olevia asioita. Vastaavasti kunkin organisaation asiat voivat liittyä useaan eri kohdealueeseen. Kohdealuejako ei siis ole organisaatiojako. Tästä johtuen arkkitehtuuriasioiden hoitaminen edellyttää hyvää yhteistyötä valtionhallinnon eri organisaatioiden välillä.

Kohdealueille kuuluvia tehtäväkokonaisuuksia ja tehtäviä on arkkitehtuurityön edetessä tarkennettava. Kohdealueiden vastuutahot neuvottelevat ja sopivat keskenään kohdealueiden tarkemmista sisällöistä ja rajanvedoista. Tarvittaessa yhteisen konserniarkkitehtuurin vastuutaho ratkaisee, mille kohdealueelle jokin tehtävä kuuluu.

5 Konserniarkkitehtuuri

Konserniarkkitehtuuri koostuu eri toimialoille yhteisistä toiminnoista, tukiprosesseista, ICT-palveluista ja tietovarannoista. Konserniarkkitehtuuriin kuuluvat sellaiset asiat, jotka ovat yhteisiä useammalle eri kohdealueelle.

Kuva 3. Konserniarkkitehtuuri

Valtioneuvoston kokonaisarkkitehtuuri on osa yhteistä konserniarkkitehtuuria. Valtioneuvoston kokonaisarkkitehtuuri sisältää ministeriöiden yhteisen toiminnan ilman alaista hallintoa, valtioneuvoston istuntojen toiminnan sekä niitä tukevat tiedot ja tietojärjestelmät.

5.1 Yhteiset toiminnot

Yhteiset toiminnot ovat valtionhallinnon eri toimialoille yhteisiä ydintoimintaan liittyviä toimintoja tai prosesseja, jotka on tarkoituksenmukaista hoitaa yhdenmukaisella tavalla.

Yhteiset toiminnot ovat luonteeltaan hyvin monenlaisia. Ne voivat olla hyvin täsmällisesti määriteltäviä tai väljästi ohjeistettuja. Ne voivat olla prosesseja tai eri toimialojen omiin prosesseihin liittyviä osaprosesseja.

5.2 Tukiprosessit

Tukiprosessit ovat organisaation olemassaoloa ja tehtävän suorittamista tukevia prosesseja, jotka eivät suoraan liity organisaation ydintoiminnan suorittamiseen, vaan luovat edellytyksiä tehokkaalle toiminnalle. Tukiprosesseja ovat esimerkiksi henkilöstöhallinnon ja taloushallinnon prosessit. Tukiprosessit ovat koko valtionhallinnossa yhteisiä.

5.3 Yhteiset tietovarannot

Tietovarannot ovat toiminnan tarpeista johdettuja yhteisesti hallittuja loogisia tietojen kokonaisuuksia. Tietovarannon tietojen hallinta on organisoitu ja vastuutettu yhdelle toimijalle. Tietovaranto voi olla fyysisesti keskitetty tai hajautettu. Tietovarantojen tiedot

ovat pääsääntöisesti yhteiskäyttöisiä. Kuvassa 4 on esitetty perustietovarannot, jotka ovat keskeisimpiä yhteiskäyttöisiä tietovarantoja.

Kuva 4. Perustietovarannot

5.4 Yhteiset ICT-palvelut

Valtionhallinnon yhteiset ICT-palvelut ovat yhteisiä toimintoja ja tukiprosesseja tukevia sekä yhteisten tietovarantojen käyttöä mahdollistavia tietojärjestelmäpalveluita. Lisäksi yhteiset ICT-palvelut sisältävät teknisiä tukipalveluita, alustapalveluita sekä yhteisiä laitteisto- ja tietoliikennepalveluita.

6 Valtionhallinnon arkkitehtuurien vastuutahot

Konserniarkkitehtuurissa sekä jokaisessa kohdealuearkkitehtuurissa on useita toimijoita, joista yksi on nimetty vastuutahoksi. Vastuutaho koordinoi arkkitehtuurin kehittämisestä kohdealueella. Arkkitehtuurin kehittäminen on yhteistyötä, johon osallistuvat kaikki alueen toimijat tehtäviensä ja vastuidensa mukaisesti.

Lähtökohtaisesti kohdealueen arkkitehtuurin ylläpidosta vastaa kohdealueen merkittävin toimija toiminnan, järjestelmien ja tietojen näkökulmista arvioituna.

Valtion yhteisen konserniarkkitehtuurin vastuutaho on valtiovarainministeriö.

Vaikka valtioneuvoston kokonaisarkkitehtuuri on osa yhteistä konserniarkkitehtuuria, sille tulisi nimetä erikseen oma vastuutaho, joka vastaa valtioneuvoston kokonaisarkkitehtuurin kehittämisestä.

7 Kohdealuejaon muodostaminen

Valtionhallinnon kokonaisarkkitehtuurin kohdealuejako muodostetaan valtiovarainministeriön johdolla laajapohjaisella valmistelulla syksyllä 2010. Valmistelutyö tehdään siten, että kohdealuejako on otettavissa käyttöön vuoden 2010 loppuun mennessä.

Muutoshistoria

Versio	Päiväys	Tekijä	Tarkastaja	Hyväksyjä	Muutoshistoria
1.00	2010-10-15	Jukka Uusitalo			Viimeistely versio julkaistavaksi hankkeen lopputuloksena.
v 0.80	2010-06-29	Jukka Uusitalo			Viimeistely versio julkaistavaksi hankkeen välituloksissa kesäkuussa 2010.